

# SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

## Zkratky

AH	<i>Archaeologia historica</i>
AMB	<i>Archiv města Brna</i>
ANM	<i>Archiv Národního muzea – Národní muzeum</i>
APW	<i>Archiwum Państwowe we Wrocławiu</i>
AUK	<i>Archiv Univerzity Karlovy</i>
BMD	<i>Brno v minulosti a dnes</i>
CDB	<i>Codex diplomaticus et epistolaris regni Bohemiae</i> (eds. Gustav FRIEDRICH et al.)
CDM	<i>Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae</i> (eds. Antonín BOČEK, Josef CHYTIL)
Č(s)ČH	<i>Český (Československý) časopis historický</i>
ČMM	<i>Časopis Matice moravské</i>
ČPVP	<i>Časopis pro právní vědu a praxi</i>
FHB	<i>Folia Historica Bohemica</i>
FMSt	<i>Frühmittelalterliche Studien</i>
FTB	<i>Formulář biskupa Tobiáše z Bechyně</i> (ed. Jan Bedřich NOVÁK)
HG	<i>Historická geografie</i>
HRG	<i>Handwörterbuch zur deutschen Rechtsgeschichte</i>
KATALOG	<i>Katalog listin a listů k VII. dílu Českého diplomatáře</i> (ed. Dalibor HAVEL)
MENŠÍK	<i>Jakuba Menšíka z Menštejna O mezích, hranicích, saudu a rozepři mezní i příslušenství jich v Království českém 1600</i> (ed. Hermenegild JIREČEK)
MHB	<i>Mediaevalia Historica Bohemica</i>
MIÖG	<i>Mitteilungen des Instituts für Österreichische Geschichtsforschung</i>
MZA	<i>Moravský zemský archiv</i>
NA	<i>Národní archiv</i>
PHS	<i>Právněhistorické studie</i>
RBM	<i>Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae</i> (eds. Karel Jaromír ERBEN, Josef EMLER)
SAP	<i>Sborník archivních prací</i>
SPFFBU	<i>Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity</i>
SSS	<i>Słownik starożytności słowiańskich. Encyklopedyczny zarys kultury Słowian od czasów najdawniejszych do schyłku wieku XII.</i>

## Seznam použitých zdrojů

StA	<i>Staatsarchiv</i>
SUB	<i>Schlesisches Urkundenbuch</i> (ed. Winfried IRGANG)
SVPS	<i>Sborník věd právních a státních</i>
UBSt	<i>Urkundenbuch des Herzogthums Steiermark</i> (ed. Gerhard PFERSCHY)
VOIGT	<i>Das urkundliche Formelbuch des königl. Notars Heinricus Italicus aus der Zeit der Könige Ottokar II. und Wenzel II. von Böhmen</i> (ed. Johannes VOIGT)
VVM	<i>Vlastivědný věstník moravský</i>
ZRG GA	<i>Zeitschrift der Savigny-Stiftung für Rechtsgeschichte : Germanistische Abteilung</i>
ZRG KA	<i>Zeitschrift der Savigny-Stiftung für Rechtsgeschichte : Kanonistische Abteilung</i>

### Zkrácené citace z diplomatických edic (název edice, svazek, číslo dokumentu)

CDB VI-I 79 SVITÁK, Zbyněk, KRMÍČKOVÁ, Helena, KREJČÍKOVÁ, Jarmila (eds.). *Codex diplomaticus et epistolaris regni Bohemiae VI-I (1278–1283)*. Pragae: Sumptibus Academiae scientiarum Rei publicae Bohemicae, 2006, s. 127–129, č. 79.

### Prameny archivní

- AMB Brno, A 1/1 Sbíрка listin, mandátů a listů, inv. č. 40 (dříve 54).
- ANM Praha, Pergamenové listiny, sign. A 41 (dříve A 37).
- APW Wrocław, Rep. 88, syg. 21 (dříve 49).
- Klášterní archiv v Csorně, bez signatury, *Liber monasterii Gradicensis ...*
- MZA Brno, E 7 – Cisterciáci Velehrad, sign. P 15.
- MZA Brno, E 10 – Cisterciačky Tišnov, sign. Y II 8.
- MZA Brno, E 55 – Premonstráti Klášterní Hradisko, sign. II 1, SIEBENEICHER, Michael. *Historica relatio de conditoribus primo arcis dein Monasterii Gradicensis ...*, 1676.
- MZA Brno, G 10 – Sbíрка rukopisů archivu, inv. č. 269/1, *Anály premonstrátského klášte-  
ra v Zábrdovicích 1*.
- NA Praha, Archivy zrušených klášterů 1, sign. ŘA Karlov - 1.
- NA Praha, České gubernium – listiny, inv. č. 22, sign. L II 14.
- NKP Praha, ORST, sign. 65 F 001970, MENŠÍK Z MENŠTEJNA, Jakub. *O mezech, hranicích, saudu a rozepřj meznj y přislussenstwj gich w Králowstwj Českém*. Praha: dědicové Jana Schumanna, 1601.
- StA Amberg, Kloster Waldsassen 349, fol. 47<sup>v</sup>-48<sup>r</sup>.

Vědecký aparát CDB uložený v Pracovišti českého diplomatáře při Ústavu pomocných věd historických a archivnictví FF MU.

## Prameny vydané

- BOČEK, Antonín, CHYTIL, Josef (eds.). *Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae I–V. Olomucii-Brunae: Skarnitzl-Winikerii, 1836–1850.*
- BRANDL, Vincenc (ed.). *Kniha Rožmberská.* Praha: Nákladem Jednoty právnické, 1872.
- BRANDL, Vincenc (ed.). *Kniha Tovačovská aneb Pana Ctibora z Cimburka a z Tovačova Paměť obyčejů, řádů, zvyklostí starodávných a řízení práva zemského v Mar. Mor.* Brno: nákl. vl., 1868.
- ERBEN, Karel Jaromír, EMLER, Josef (eds.). *Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae I–II.* Pragae: Haase-Grégerianis, 1855, 1882.
- FRIEDRICH, Gustav et al. (eds.). *Codex diplomaticus et epistolaris regni Bohemiae I–VI.* Pragae-Olomucii: Wiesneri-Gregri-Sumptibus Academiae Scientiarum Bohemoslovenicae-Universitas Palackiana Olomucensis-Sumptibus Academiae scientiarum Rei publicae Bohemicae, 1904–2006.
- HAVEL, Dalibor (ed.). *Katalog listin a listů k VII. dílu Českého diplomatáře.* Brno: Matice moravská, 2011.
- IRGANG, Winfried (ed.). *Schlesisches Urkundenbuch 6 (1291–1300).* Köln: Böhlau, 1998.
- JIREČEK, Hermenegild (ed.). *Jakuba Menšíka z Menštejna O mezech, hranicích, saudu a rozepři mezní i příslušenství jich v Království českém 1600.* In: TÝŽ (ed.). *Spisy právnické o právu českém v XVI-tém století.* Vídeň: nákl. vl., 1883, s. 148–218.
- NOVÁK, Jan Bedřich (ed.). *Formulář biskupa Tobiáše z Bechyně (1279–1296).* Praha: Česká akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, 1903.
- PATERA, Adolf (ed.). *Píseň staročeská ze XIII. století: „Slovo do světa stvoření“.* *Časopis Musea království Českého.* 1878, 52(2), s. 289–294.
- PFERSCHY, Gerhard (ed.). *Urkundenbuch des Herzogtums Steiermark IV (1260–1276).* Wien: Holzhausen, 1975.
- SCHULZ, Václav (ed.). *Archiv český XXX. Registra vejpovědní mezní úřadu nejvyššího purkrabství Pražského z let 1508–1577.* Praha: Grégr, 1913.
- ŠEBÁNEK, Jindřich. *Archivy zrušených klášterů moravských a slezských 1. Inventář pergamenů z let 1078–1471.* Brno: Země moravskoslezská, 1932.
- VOIGT, Johannes (ed.). *Das urkundliche Formelbuch des königl. Notars Henricus Italicus aus der Zeit der Könige Ottokar II. und Wenzel II. von Böhmen.* Wien: K. K. Hof- und Staatsdruckerei, 1863.

## Literatura nepublikovaná (kvalifikační práce apod.)

- FÜHRER, Lukáš. *Listina pražských biskupů v pozdním 13. století. Diplomatická analýza a její metody v době transformace.* Brno, 2019. Dizertační práce. Masarykova univerzita

- ta, Filozofická fakulta, Ústav pomocných věd historických a archivnictví. Vedoucí práce Dalibor HAVEL. Práce je dostupná na <<https://theses.cz/>>. [cit. 27. 3. 2022].
- HRABĚTOVÁ, Irena. *Archív kláštera hradištského*. Brno, 1969. Dizertační práce. Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Brně, Filozofická fakulta. Práce je uložena v Ústřední knihovně FF MUNI.
- KREJČÍKOVÁ, Jarmila. *Společenská funkce listiny v českém státě v době cizí nadvlády : 1278–1283*. Brno, 1982. Dizertační práce. Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Brně, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Sáša DUŠKOVÁ. Práce je uložena v Ústřední knihovně FF MUNI.
- NOVÁK, Jakub. *Vymezování panství kláštera Hradisko u Olomouce ve středověku*. Olomouc, 2019. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, Katedra historie. Vedoucí práce Pavel ŠLÉZAR. Práce je dostupná na <<https://theses.cz/>>. [cit. 27. 3. 2022].
- NOVÁK, Jaromír, ŠTĚPÁN, Václav. *Báňsko-historický výzkum Hrubého Jeseníku a západní části Nížkého Jeseníku ložisek drahých a barevných kovů. 4. Ložisková oblast Ag-Pb-Cu rud v povodí řeky Bystřice-Lošov, Velká Bystřice, Hlubočky, Hrubá Voda*. Praha: Ústřední Ústav geologický, 1984. Strojopis zprávy je uložen v Archivu Geofondu při České geologické službě, sign. P049324.
- PACLÍK, Jiří. *Diplomatický příspěvek k otázkám hradištského klášterního velkostatku v 2. polovině 13. století*. Brno, 1954. Seminární práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Seminář diplomatiky a paleografie. Vedoucí práce Jindřich ŠEBÁNEK. Práce je uložena v Ústřední knihovně FF MUNI.
- PÁTROVÁ, Karin. *Hmotné zajištění českých kolegiálních kapitul do poloviny 14. století (na příkladě Staré Boleslavi, Litoměřic a Vyšehradu)*. Praha, 2006. Dizertační práce. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav českých dějin. Vedoucí práce Josef ŽEMLIČKA. Práce je dostupná na <<https://dspace.cuni.cz/>>. [cit. 27. 3. 2022].
- PLÁNSKÁ, Pavla. *Liber monasterii Gradicensis klášterního archivu Csorna (Edice listin z let 1283–1310)*. Brno, 2013. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav pomocných věd historických a archivnictví. Vedoucí práce Dalibor HAVEL. Práce je dostupná na <<https://theses.cz/>>. [cit. 27. 3. 2022].
- SUCHÁNKOVÁ, Silvie. *Porta coeli – Listinné originály tišnovského kláštera z let 1283–1309 uložené v MZA v Brně*. Brno, 2009. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav pomocných věd historických a archivnictví. Vedoucí práce Dalibor HAVEL. Práce je dostupná na <<https://theses.cz/>>. [cit. 27. 3. 2022].
- ŠIMEČEK, Zdeněk. *Vznik a počátky zemského soudu v Čechách*. Praha, 1953. Dizertační práce. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta. Vedoucí práce František GRAUS. Práce je uložena v AUK Praha, FF UK – dizertační práce, inv. č. 3180.
- ŠVÁBENSKÝ, Mojmír. *E 55 – Premonstráti Klášterní Hradisko (1078) 1200–1784 (1800). Katalog, 1. svazek. Úvod. Listiny. Úřední knihy a rukopisy*. Brno, 1978. Strojopis je uložen v badatelně MZA v Brně.
- ŠVOMOVÁ, Pavla. *Textová tradice diplomatických pramenů pro klášter Hradisko u Olomouce do r. 1310*. Brno, 2016. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofic-

ká fakulta, Ústav pomocných věd historických a archivnictví. Vedoucí práce Dalibor HAVEL. Práce je dostupná na <<https://theses.cz/>>. [cit. 27. 3. 2022].

VÁŠA, Radek. *Codex Velehradensis. Výběrová edice pro léta 1283–1310*. Brno, 2018. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav pomocných věd historických a archivnictví. Vedoucí práce Lukáš FÜHRER. Práce je dostupná na <<https://theses.cz/>>. [cit. 27. 3. 2022].

## Literatura publikovaná

- ADAMSKA, Anna. The introduction of writing in Central Europe (Poland, Hungary and Bohemia). In: MOSTERT, Marco (ed.). *New Approaches to Medieval Communication*. Turnhout: Brepols, 1999, s. 165–190.
- ALTHOFF, Gerd. *Die Macht der Rituale : Symbolik und Herrschaft im Mittelalter*. Darmstadt: WBG, 2003.
- ALTHOFF, Gerd, SIEP, Ludwig. Symbolische Kommunikation und gesellschaftliche Wertesysteme vom Mittelalter bis zur französischen Revolution. Der neue Münsterer Sonderforschungsbereich 496. *FMSt.* 2000, 34, s. 393–412.
- VON AMIRA, Karl. Die Handgebärden in den Bilderhandschriften des Sachsenspiegels. *Abhandlungen der Bayerischen Akademie der Wissenschaften, phil.-hist. Klasse.* 1909, 23, s. 61–264.
- VON AMIRA, Karl, VON SCHWERIN, Claudius. *Rechtsarchäologie : Gegenstände, Formen und Symbole germanischen Rechts*. Berlin – Dahlem: Ahnenerbe-Stiftung, 1943.
- ANDERSEN, Per, MÜNSTER-SWENDSEN, Mia (eds.). *Custom: The Development and Use of a Legal Concept in the Middle Ages*. Copenhagen: DJØF, 2009.
- ANN, Alexander. Perambulations and boundary descriptions. In: LE PATOUREL, Jean H. E., LONG, Moira H., PICKLES, May F. (eds.). *Yorkshire Boundaries*. Leeds: Yorkshire Archaeological Society, 1993, s. 39–51.
- ANTONÍN, Robert et al. *Čtvrtý lateránský koncil a české země ve 13. a 14. století*. Praha: NLN, 2020.
- ARLINGHAUS, Franz-Josef. Rituale in der historischen Forschung der Vormoderne. *Zeitschrift für neuere Rechtsgeschichte.* 2009, 31, s. 274–291.
- BACKMUND, Norbert (ed.). *Monasticon Praemonstratense I*. Straubing: Cl. Attenkofer-sche Buchdruckerei, 1949.
- BACKMUND, Norbert (ed.). *Monasticon Praemonstratense I-1*. 2. ed. Berlin – New York: De Gruyter, 1983.
- BADER, Karl S. Arbiter arbitrator seu amicabile compositor. *ZRG KA.* 1960, 46, s. 239–276.
- BADER, Karl S. *Der schwäbische Untergang: Studien zum Grenzrecht und Grenzprozess im Mittelalter*. Freiburg im Breisgau: J. Waibel, 1933.
- BADER, Karl S. *Studien zur Rechtsgeschichte des mittelalterlichen Dorfes 1–3*. Wien: Böhlau, 1957–1973.

- BAKALA, Jaroslav. Počátky těžby kovů v Nížkém Jeseníku a vznik Horního Benešova. In: TÝŽ. *Moravskoslezské pomezí v proměnách 13. věku. Výbor z článků a studií*. Brno: Matice moravská, 2002, s. 347–372.
- BARCIAK, Antoni. *Czechy a ziemia południowej Polski w XIII oraz w początkach XIV wieku : Polityczno-ideologiczne problemy ekspansji czeskiej na ziemia południowej Polski*. Katowice: Uniwersytet Śląski, 1992.
- BAUER, Reinhard. *Die ältesten Grenzbeschreibungen in Bayern und ihre Aussagen für Namenkunde und Geschichte*. München: Verband für Orts- und Flurnamenforschung in Bayern, 1988.
- BAUER, Reinhard. Frühmittelalterliche Grenzbeschreibungen als Quelle für die Namenforschung. In: DEBUS, Friedhelm (ed.). *Frühmittelalterliche Grenzbeschreibungen und Namenforschung*. Heidelberg: Winter, 1992, s. 35–60.
- BÄUML, Franz Heinrich. Varieties and Consequences of Medieval Literacy and Illiteracy. *Speculum*. 1980, 55, s. 237–265.
- BERGER, Karl. *Die Besiedlung des deutschen Nordmährens im 13. und 14. Jahrhunderte*. Brünn: Deutscher Volksschulverband in Mähren, 1933.
- BLÁHOVÁ, Marie. Die Formelbücher im přemyslidischen Böhmen. In: GUYOTJEANIN, Olivier, MORELLE, Laurent, SCALFATI, Silio P. (eds.). *Les formulaires. Compilation et circulation des modèles d'actes dans l'Europe médiévale et moderne*. Prague: Karolinum, 2018, s. 295–311.
- BLÁHOVÁ, Marie. *Historická chronologie*. Praha: Libri, 2001.
- BLÁHOVÁ, Marie. Mezi pamětí a právem: pamětní zápisy jako historický pramen. *SAP*. 2018, 68(1), s. 6–18.
- BLÁHOVÁ, Marie. Pamětní zápisy (akty) v českých zemích od konce 10. do konce 13. století. *Historia Slavorum Occidentis*. 2012, 2(1), s. 72–84.
- BOBOWSKI, Bogdan. Rozgraniczenie dóbr jednostek osadniczych i innych przestrzeni ziemskich w średniowieczu (na przykładzie Śląska, Wielkopolski, Pomorza i Rugii). *Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka*. 2008, 63(2), s. 221–228.
- BOHÁČ, Zdeněk. Újezdy a Lhoty. Příspěvek k dějinám osídlení středověkých Čech. *HG*. 1974, 12, s. 3–25.
- BOHÁČ, Zdeněk. Vesnice v sídelní struktuře předhusitských Čech. *HG*. 1983, 21, s. 37–116.
- BOHÁČEK, Miroslav. *Einflüsse des römischen Rechts in Böhmen und Mähren*. Mediolani: Giuffrè, 1975.
- BOHÁČEK, Miroslav. Das römische Recht in der Praxis der Kirchengenichte der böhmischen Länder im 13. Jahrhundert. *Studia Gratiana*. 1967, 11, s. 273–304.
- BOHÁČEK, Miroslav. Římské a kanonické právo v díle Všehrdově. *PHS*. 1961, 7, s. 147–199.
- BOHÁČEK, Miroslav. Římské právo v listinné praxi českých zemí 12.–15. století. *SAP*, 1974, 24(2), s. 461–486.

- BOHÁČEK, Miroslav. Římské právo v právním vývoji českých zemí. In: VARCL, Ladislav et al. *Antika a česká kultura*. Praha: Academia, 1978, s. 189–204.
- BOLINA, Pavel. Byl hrad Svojanov u Poličky posledním centrem tzv. úsobrné provincie? (Příspěvek k historii moravsko-českého pomezí II.). *ČMM*. 2005, 124(1), s. 3–46.
- BOLINA, Pavel. Pokus o modelové řešení některých problémů kolonizace a vzniku hradů v Nížkém Jeseníku. *AH*. 2002, 27, s. 163–178.
- BOLINA, Pavel, ŠLÉZAR, Pavel. K problematice falz vzniklých při majetkových sporech hradištského kláštera na severu Dražanské vrchoviny. *ČMM*. 2006, 125(2), s. 307–342.
- BOROVSKÝ, Tomáš. *Kláštery, panovník a zakladatelé na středověké Moravě*. Brno: Matice moravská, 2005.
- BRANDI, Karl. Grundfragen historischer Geographie und der Plan des historischen Atlas. In: TÝŽ. *Ausgewählte Aufsätze*. Oldenburg – Berlin: Stalling, 1938, s. 469–490.
- BRANDL, Vincenc. *Glossarium illustrans bohemico-moraviae historiae fontes*. Brünn: Winkler, 1876.
- BRANDL, Vincenc. Staročeské právo mezní. *Právník*. 1869, 8, s. 117–127, 155–166.
- BRÄNDLI, Paul J. Mittelalterliche Grenzstreitigkeiten im Alpenraum. *Mitteilungen des Historischen Vereins des Kantons Schwyz*. 1986, 78, s. 19–188.
- BRETHOLZ, Bertold. *Die Pfarrkirche St. Jakob in Brünn*. Brünn: Rohrer, 1901.
- BRIE, Siegfried. *Die Lehre vom Gewohnheitsrecht: eine historisch-dogmatische Untersuchung 1. Geschichtliche Grundlegung (bis zum Ausgang des Mittelalters)*. Breslau: M. & H. Marcus, 1899.
- BRIGGS, Charles Fairbank. Literacy, Reading and Writing in the Medieval West. *Journal of Medieval History*. 2000, 26, s. 397–420.
- BRUNNER, Heinrich. *Zur Rechtsgeschichte der römischen und germanischen Urkunde*. Reprint. Aalen: Scientia, 1961.
- BÜHLER(-REIMANN), Theodor. Die Grenzziehung als Musterbeispiel von faktischem Handeln mit direkten Rechtswirkungen. In: MORSAK, Louis C., ESCHER, Markus (eds.). *Festschrift für Louis Carlen zum 60. Geburtstag*. Zürich: Schulthess, 1989, s. 587–601.
- BÜHLER, Theodor. *Rechtsquellenlehre 2. Rechtsquellentypen*. Zürich: Schulthess, 1980.
- BÜHLER, Theodor. *Rechtsschöpfung und Rechtswahrung an der Schnittstelle zwischen Mündlichkeit und Schriftlichkeit aufgrund von mittelalterlichen Rechtsquellen insbesondere aus Mitteleuropa*. Baden-Baden: Nomos, 2012.
- BUJAK, Franciszek. *Studia nad osadnictwem Małopolski*. Wyd. 2. Poznań: Wydawnictwo Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, 2001.
- BÜNZ, Enno. Grenzenloses Mittelalter? Beobachtungen und Überlegungen zur Geschichte, Gestalt und Funktion von Grenzen. In: GIERSEPEN, Helga, STIELDORF, Andrea Stieldorf (eds.). *Über Grenzen hinweg – Inschriften als Zeugnisse kulturellen Austauschs*. Paderborn: Verlag Ferdinand Schöningh, 2020, s. 11–52.
- BYLINA, Stanisław. *Drogi – granice – most : studia o przestrzeni publicznej i sakralnej w średniowieczu*. Warszawa: PAN, 2012.

- VAN CAENEGEM, Raoul Charles. *History of European civil procedure*. Tübingen: Mohr, 1973.
- VAN CAENEGEM, Raoul Charles. La Preuve dans le droit du Moyen Âge occidental – Rapport de Synthèse. In: *La preuve 2. Moyen âge et temps modernes*. Bruxelles: Ed. de la Libr. Encyclopedique, 1965, s. 691–754.
- CALASSO, Francesco. *Medio evo del diritto*. Milano: Guifré, 1954.
- CLANCHY, Michael T. *From Memory to Written Record. England 1066–1307*. 2. ed. Oxford: Blackwell, 1996.
- CORDES, Albrecht. Grenzzeichen und Grenzschutz im Spätmittelalter und in der Frühen Neuzeit. In: JUNIUS, Hartwig (ed.). *Recht und Vermessung. Eigentumssicherung im Wandel der Zeit*. Stuttgart: Wittwer, 1993, s. 6–34.
- ČÁDA, František. Význam formulářů pro právní historii. *Všehrd*. 1923, 4(7), s. 129–135.
- DAVIES, Wendy. *Small Worlds : The Village Community in Early Medieval Brittany*. London: Duckworth, 1988.
- DAVIES, Wendy, FOURACRE, Paul J. Conclusion: property and power in early medieval Europe. In: TÍŽ (eds.). *Property and power in the early Middle Ages*. Cambridge: CUP, 1995, s. 245–271.
- DILCHER, Gerhard. Jacob Grimm als Jurist. In: HENNING, Dieter, LAUER, Bernhard (eds.). *Die Brüder Grimm: Dokumenten ihres Lebens und Wirkens: Ausstellung Fidericianum Kassel, 1. Juni – 15. September 1985*. Kassel: Weber & Weidemeyer, 1985, s. 25–41.
- DILCHER, Gerhard. Mittelalterliche Rechtsgewohnheit als methodisch-theoretisches Problem. In: TÝŽ et al. *Gewohnheitsrecht und Rechtsgewohnheiten im Mittelalter*. Berlin: Duncker & Humblot, 1992, s. 21–65.
- DILCHER, Gerhard. Mittelalterliches Recht und Ritual in ihrer wechselseitigen Beziehung. *FMSt*. 2007, 41, s. 297–316.
- DILCHER, Gerhard et al. *Gewohnheitsrecht und Rechtsgewohnheiten im Mittelalter*. Berlin: Duncker & Humblot, 1992.
- DOHNAL, Martin, ŠÍDA, Petr. Historické způsoby značení pozemkových hranic a problematika tzv. mohylovitých útvarů. *Archeologie ve středních Čechách*. 2007, 11(2), s. 635–652.
- DOLEŽALOVÁ, Eva, HLEDÍKOVÁ, Zdeňka. Die Erforschung der Entstehung und Ausprägung des Pfarreinetzes bis zum Beginn der hussitischen Revolution in der tschechischen Geschichtswissenschaft. In: KRUPPA, Nathalie (ed.). *Pfarreien im Mittelalter : Deutschland, Polen, Tschechien und Ungarn im Vergleich*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2008, s. 83–98.
- DOLEŽEL, Jiří. K etnické struktuře středověké kolonizace Dražanské vrchoviny. *AH*. 2003, 28, s. 123–173.
- DUDÍK, Beda. *Dějiny Moravy 8. Kulturní poměry na Moravě od roku 1197 do 1306*. Praha: Tempsky, 1882.
- DUDÍK, Beda. *Dějiny Moravy 9. Kulturní poměry na Moravě od roku 1197 do 1306 (Stát a národství)*. Praha: Tempsky, 1884.



- DUŠKOVÁ, Sáša. Fälschungen böhmischer Königsurkunden im 13. Jahrhundert. In: *Fälschungen im Mittelalter 4. Diplomatische Fälschungen 2*. Hannover: Hahn, 1988, s. 597–615.
- DUŠKOVÁ, Sáša. Formulář Tobiáše z Bechyně v světle listin pražských biskupů. *SPFFBU – řada historická (C)*. 1965, 14(12), s. 53–71.
- DUŠKOVÁ, Sáša. Zur Problematik der vermeintlich aus dem 13. Jahrhundert stammenden Urkundenfälschungen in den böhmischen Ländern. *Archivmitteilungen*. 1991, 41(4), s. 179–185.
- DVOŘÁČKOVÁ-MALÁ, Dana. *Královský dvůr Václava II*. České Budějovice: Veduta, 2011.
- DVOŘÁČKOVÁ-MALÁ, Dana, ZELENKA, Jan. *Curia ducis, curia regis : panovnícký dvůr za vlády Přemyslovců*. Praha: Historický ústav, 2011.
- EBEL, Wilhelm. *Jacob Grimm und die deutsche Rechtswissenschaft*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1963.
- EBEL, Wilhelm. Recht und Form. Vom Stilwandel im deutschen Recht. In: TÝŽ. *Probleme der deutschen Rechtsgeschichte*. Göttingen: Schwartz, 1978.
- ELBEL, Petr. Hospodářské zázemí kláštera Hradiště u Olomouce v 11. a 12. století. In: JAN, Libor, OBŠUSTA, Petr (eds.). *Ve stopách sv. Benedikta*. Brno: Matice moravská ve spolupráci se Západomoravským muzeem v Třebíči, 2002, s. 39–56.
- ENDEMANN, Wilhelm. *Civilprozessverfahren nach der kanonischen Lehre*. Zvláštní otisk z *Zeitschrift für deutschen Civilprozess*. Berlin: Heymann, 1890.
- VAN ENGEN, John H. The Twelfth Century : Reading, Reason, and Revolt in a World of Custom. In: NOBLE, Thomas F. X., VAN ENGEN, John H. (eds.). *European transformations : the long twelfth century*. Notre Dame: NDU Press, 2012, s. 17–44.
- ERBEN, Wilhelm. Deutsche Grenzaltertümer aus den Ostalpen. *ZRG GA*. 1922, 43, s. 1–65.
- FEINE, Hans Erich. *Kirchliche Rechtsgeschichte*. 5. Aufl. Köln-Wien: Böhlau, 1972.
- FERULÍK, Alois. Hranice domašovského lesa. *VVM*. 1966, 18(1), s. 106–109.
- FIALA, Zdeněk. K otázce funkce našich listin do konce 12. stol. *SPFFBU – řada historická (C)*. 1960, 9(7), s. 5–34.
- FIALA, Zdeněk. K počátkům listin v Čechách. *Sborník historický*. 1953, 1, s. 27–45.
- FIALA, Zdeněk. Panovnícké listiny, kancelář a zemský soud za Přemysla II. (1247–1253–1278). *SAP*. 1951, 1 (1), s. 165–294.
- FIALOVÁ, Eva. Několik poznámek k metodickým problémům studia formulářových sbírek. *Archivum Trebonense*. 1986, 6, s. 121–147.
- FIEDLEROVÁ, Naďa. K rukopisné tradici Rožmberské knihy. *Studie o rukopisech*. 2016, 46, s. 3–41.
- FIEDLEROVÁ, Naďa; RAZIM, Jakub. Representing Rituals in medieval Bohemia : Circuitio in the Documents of the Late 13th Century. *Studia historica Brunensia*. 2018, 65(1), s. 63–77.

- FICHTENAU, Heinrich. *Arenga : Spätantike und Mittelalter im Spiegel von Urkundenformeln*. Graz: Böhlau Nachf., 1957.
- FLODR, Miroslav. *Brněnské městské právo : zakladatelské období (-1359)*. Brno: Matice moravská, 2001.
- FOLTÝN, Dušan et al. *Encyklopedie moravských a slezských klášterů*. Praha: Libri, 2005.
- FOURACRE, Paul J. Placita and the settlement of disputes in Later Merovingian Francia. In: TÝŽ, DAVIES, Wendy (eds.). *The settlement of disputes in early medieval Europe*. Cambridge: CUP, 1992, s. 23–43.
- FOWLER, Linda. Forms of arbitration. In: KUTTNER, Stephan (ed.). *Proceedings of the Fourth International Congress of Medieval Canon Law*. Città del Vaticano: Biblioteca Apostolica Vaticana, 1976, s. 133–147.
- FRIEDRICH, Gustav. *O kanceláři a listinách markrabí moravských Vladislava a Přemysla (1198–1239) : příspěvek k české diplomacii*. Praha: Nákladem Královské české společnosti nauk v kommissi u Fr. Řivnáče, 1896.
- FRITZE, Wolfgang Hermann. Phänomene und Probleme des westslawischen Bauerntums am Beispiel des frühpremyslidischen Böhmen. In: TÝŽ. *Frühzeit zwischen Ostsee und Donau : Ausgewählte Beiträge zum geschichtlichen Werden im östlichen Mitteleuropa vom 6. bis zum 13. Jahrhundert*. Berlin: Duncker & Humblot, 1982, s. 167–208.
- FÜHRER, Lukáš. Papež jako iudex ordinarius omnium? Moravské kláštery a papežské soudnictví ve 13. století. In: ELBEL, Petr, FÜHRER, Lukáš, SCHMIDT, Ondřej (eds.). *Pod ochranou svatého Petra? Morava a papežství ve středověku a raném novověku*. Brno: Munipress, 2021, s. 133–147.
- FÜHRER, Lukáš. Plenitudo apostolicae potestatis a církevní správa olomouckého biskupství. Vztahy kurie k moravským biskupům a kléru ve 13. století. In: ELBEL, Petr, FÜHRER, Lukáš, SCHMIDT, Ondřej (eds.). *Pod ochranou svatého Petra? Morava a papežství ve středověku a raném novověku*. Brno: Munipress, 2021, s. 71–89.
- GÁJA, Robert. K možnostem rekonstrukce farních hranic na Starém Městě pražském v době předhusitské. *Pražský sborník historický*. 2017, 45, s. 205–252.
- GEARY, Patrick. Extra-judicial means of conflict resolution. In: *La giustizia nell'alto medioevo (secoli V–VIII) 1*. Spoleto: Presso la Sede del Centro, 1995, s. 569–601.
- GILISSEN, John. *La coutume*. Turnhout: Brepols, 1982.
- GOEZ, Elke. *Pragmatische Schriftlichkeit und Archivpflege der Zisterzienser : Ordenszentralismus und regionale Vielfalt, namentlich in Franken und Altbayern (1098–1525)*. Münster – Hamburg – London: Lit, 2003.
- GÓRECKI, Piotr. Communities of Legal Memory in Medieval Poland, c. 1200–1240. *Journal of Medieval History*. 1998, 24, s. 127–154.
- GRAUS, František. *Dějiny venkovského lidu v Čechách v době předhusitské 1–2*. Praha: Státní nakladatelství politické literatury, 1953–1957.
- GRIMM, Dieter. Rechtswissenschaft und Geschichte. In: TÝŽ (ed.). *Rechtswissenschaft und Nachbarwissenschaften 2*. München: C. H. Beck, 1976, 9–34.

- GRIMM, Jacob. Deutsche Grenzaltertümer. In: TÝŽ. *Kleinere Schriften 2. Abhandlungen zur Mythologie und Sittenkunde*. Berlin: Dümmler, 1865, s. 30–74.
- GRIMM, Jacob. *Deutsche Rechtsaltertümer 1–2*. 4. Aufl. Darmstadt: WBG, 1965.
- HAGENEDER, Othmar. *Die geistliche Gerichtsbarkeit in Ober- und Niederösterreich : von den Anfängen bis zum Beginn des 15. Jahrhunderts*. Graz: Böhlau, 1967.
- HÄRTEL, Reinhard. Urkundengebrauch und Zeugenbeweis im Hochmittelalter. *Archiv für Diplomatik*. 2019, 65, s. 15–45.
- HAVEL, Dalibor. K benediktinskému skriptoriu v Klášterním Hradisku u Olomouce ve 12. století : Metodická sonda. In: Novák, František (ed.). *Campana codex civitas. Miroslao Flodr octogenario*. Brno: Archiv města Brna, 2009, s. 136–176.
- HAVEL, Dalibor. *Listinné písmo v českých zemích na přelomu 13. a 14. století*. Brno: Masarykova univerzita, 2008.
- HEIDECKER, Karl Josef. Communication by written texts in court cases : Some charter evidence (ca. 800 – ca. 1100). In: MOSTERT, Marco (ed.). *New Approaches to Medieval Communication*. Turnhout: Brepols, 1999, s. 101–126.
- HEROLD, Paul. Intertextualität im Kontext von Urkunden. *MIÖG*. 2004, 112, s. 141–162.
- HEYDENREUTER, Reinhard. Historische Grenzräume und Begrenzungen. Zur Rechtsgeschichte der Grenze. In: SCHREIBER, Waltraud; GRUNER, Carola (eds.). *Raum und Zeit. Orientierung durch Geschichte*. Neuried: Ars Una, 2009, s. 367–390.
- HIS, Rudolf. *Das Strafrecht des deutschen Mittelalters 1–2*. Leipzig: Weicher, 1920–1935.
- HLAVÁČEK, Ivan. Die böhmischen Landtafeln als Produkt der höchsten Landesgerichtsbarkeit im Mittelalter (ein Forschungsbericht). In: NICOLAJ, Giovanna (ed.). *La diplomatica dei documenti giudiziari (dai placiti agli acta – secc. XII–XV)*. Roma: Scuola Vaticana di Paleografia, Diplomatica e Archivistica, 2004, s. 479–497.
- HLAVÁČEK, Ivan. Poznámky k itinerářům a mobilitě pražských a olomouckých biskupů konce 13. století. In: DOLEŽALOVÁ, Eva et al. (eds.). *Od knížat ke králům : sborník u příležitosti 60. narozenin Josefa Žemličky*. Praha: NLN, 2007, s. 209–218.
- HLAVÁČEK, Ivan. The use of charters and other documents in Przemyslide Bohemia. In: HEIDECKER, Karl (ed.). *Charters and the Use of the Written Word in Medieval Society*. Turnhout: Brepols, 2000, s. 133–144.
- HLAVÁČEK, Ivan, KAŠPAR, Jaroslav, NOVÝ, Rostislav. *Vademecum pomocných věd historických*. 3. vyd. Jinočany: H & H, 2002.
- HLEDÍKOVÁ, Zdeňka. Farní síť ve středověkých Čechách a možnosti jejího studia. In: HRDINA, Jan, ZILYNSKÁ, Blanka (eds.). *Církevní topografie a farní síť pražské církevní provincie v pozdním středověku*. Praha: Filosofia, 2007, s. 23–32.
- HLEDÍKOVÁ, Zdeňka. Ke kulturním poměrům vyšehradské kapituly počátkem 13. století. *FHB*. 1980, 2, s. 129–173.
- HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, JANÁK, Jan, DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích : od počátků státu po současnost*. Praha: NLN, 2005.

- HORNA, Richard. *K dějinám moravských úředníků 1. Dvorští úředníci moravští do r. 1411*. Praha: Jan Kapras, 1922.
- HOSÁK, Ladislav. *Historický místopis střední a severní Moravy. Okres olomoucký, okres prostějovský*. Olomouc: Krajské nakladatelství, 1959.
- HOSÁK, Ladislav. Středověká kolonisace v oblasti Jeseníků. *Časopis Společnosti přátel starožitností*. 1955, 63(2), s. 65–78.
- HOSÁK, Ladislav, INDRA, Bohumír, JAŠKOVÁ, Marie. *Hranice : dějiny města 1. Od nejstarších dob do války třicetileté*. Hranice: MNV, 1969.
- HRUBÝ, František. *Severní Morava v dějinách*. Brno: Družstvo Moravského kola spisovatelů, 1947.
- HRUBÝ, Václav. *Tři studie k české diplomacie*. Brno: Filosofická fakulta s podporou Ministerstva školství a národní osvěty, 1936.
- HUDÁČEK, Pavol. Právne postavenie vdovy v stredovekom Uhorsku do roku 1222 a otázka venného. *Historický časopis*. 2013, 61(2), s. 227–262.
- HUDSON, John G. H. Introduction: Customs, Laws, and the Interpretation of Medieval Law. In: ANDERSEN, Per, MÜNSTER-SWENDSEN, Mia (eds.). *Custom: The Development and Use of a Legal Concept in the Middle Ages*. Copenhagen: DJØF, 2009, s. 1–16.
- HÜRLIMANN, Katja. Erinnern und aushandeln. Grenzsicherung in den Dörfern im Zürcher Untertanengebiet um 1500. In: MEIER, Thomas, SABLONIER, Roger (eds.). *Wirtschaft und Herrschaft : Beiträge zur ländlichen Gesellschaft in der östlichen Schweiz (1200–1800)*. Zürich: Chronos, 1999, s. 163–186.
- HURT, Rudolf. *Dějiny cisterciáckého kláštera na Velehradě 1 (1205–1650)*. Olomouc: Akademie Velehradská, 1934.
- HURT, Rudolf. *Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Brně – Zábrdovicích*. Brno: Musejní spolek, 1969.
- HYAMS, Paul R. The Charter as a Source for the Early Common Law. *Journal of Legal History*. 1991, 12, s. 173–189.
- CHADT-ŠEVĚTÍNSKÝ, Jan Evangelista. *Dějiny lesů a lesnictví v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Písek: nákl. vl., 1913.
- CHARVÁT, Petr. Zpracování železa v písemných pramenech českého středověku do počátku 14. století (s přihlédnutím k výzkumu v Chýnici). *Archeologické rozhledy*. 1985, 37(2), s. 181–185.
- CHARVÁTOVÁ, Kateřina. *Dějiny cisterckého řádu v Čechách 1142–1420 III. Kláštery na hranicích a za hranicemi Čech*. Praha: Karolinum, 2009.
- CHARVÁTOVÁ, Kateřina. *Václav II. : král český a polský*. Praha: Vyšehrad, 2007.
- CHARVÁTOVÁ, Kateřina. Ženská větev cisterckého řádu v Čechách a na Moravě (13.–15. století). *MHB*. 1991, 1, s. 297–315.
- IWANAMI, Atsuko. *Memoria et oblivio : Die Entwicklung des Begriffs memoria in Bischofs- und Herrscherurkunden des Hochmittelalters*. Berlin: Duncker & Humblot, 2004.
- JAN, Libor (ed.). *Dějiny Brna 2. Středověké město*. Brno: Statutární město Brno-Archiv města Brna, 2013.

- JAN, Libor. Deset „purkrabích“ na dvoře Přemysla Otakara II. In: DVOŘÁČKOVÁ-MALÁ, Dana, ZELENKA, Jan (eds.). *Dvory a rezidence ve středověku 2. Skladba a kultura dvorské společnosti*. Praha: Historický ústav, 2008, s. 81–90.
- JAN, Libor. Institucionalizace zemského soudu a formování šlechtické zemské obce. In: MALÍŘ, Jiří, VLČEK, Radomír (eds.). *Morava a české národní vědomí od středověku po dnešek*. Brno: Matice moravská, 2002, s. 33–40.
- JAN, Libor. Ivanovice na Hané, Orlovice a johanitský řád. (Příspěvek k poznání struktury a ekonomiky rytířských duchovních řádů do konce 15. století.). *ČMM*. 1992, 111(2), s. 199–226.
- JAN, Libor. Modřice ve středověku. In: MITÁČEK, Jiří et al. *Modřice : dějiny města*. Modřice: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně pro Muzejní spolek Modřice a Město Modřice, 2017, s. 145–182.
- JAN, Libor. Několik postřehů k vývoji panovnické komory, soudů a správy země. In: CHOCHOLÁČ, Bronislav, MALÍŘ, Jiří (eds.). *Poceta Janu Janákovi : předsedovi Matice moravské, profesorovi Masarykovy univerzity věnují k sedmdesátinám jeho přátelé a žáci*. Brno: Matice moravská, 2002, s. 75–83.
- JAN, Libor. Statuta Konráda Oty a problémy jejich historické a právněhistorické interpretace. *ČMM*. 2017, 136(1), s. 3–34.
- JAN, Libor. Templáři v Čejkovicích. *SPFFBU – řada historická (C)*. 2000, 49(47), s. 47–69.
- JAN, Libor. Úřad lovčího na Moravě ve 13. a na začátku 14. století. *Vyškovský sborník*. 1999, 1, s. 19–36.
- JAN, Libor. *Václav II. : král na stříbrném trůnu : 1283–1305*. Praha: Argo, 2015.
- JAN, Libor. *Václav II. a struktury panovnické moci*. Brno: Matice moravská, 2006.
- JAN, Libor. *Vznik zemského soudu a správa středověké Moravy*. Brno: Matice moravská, 2000.
- JAN, Libor. Zrod zemského soudu v Čechách. In: BARCIAK, Antoni (ed.). *Kultura prawna w Europie Środkowej*. Katowice: Instytut Górnośląski, 2006, s. 227–239.
- JAN, Libor, JANIŠ, Dalibor (eds.). *Ad iustitiam et bonum commune : proměny zemského práva v českých zemích ve středověku a raném novověku*. Brno: Matice moravská, 2010.
- JANIŠ, Dalibor. Nalézání práva a zemské soudnictví v českých zemích. In: JAN, Libor, JANIŠ, Dalibor (eds.). *Ad iustitiam et bonum commune : proměny zemského práva v českých zemích ve středověku a raném novověku*. Brno: Matice moravská, 2010, s. 23–67.
- JANIŠ, Dalibor. Úvahy nad počátky zemských desk na Moravě. In: CHOCHOLÁČ, Bronislav, JAN, Libor, KNOZ, Tomáš (eds.). *Nový Mars Moravicus, aneb, Sborník příspěvků, jež věnovali prof. Dr. Josefu Váلكovi jeho žáci a přátelé k sedmdesátinám*. Brno: Matice moravská, 1999, s. 243–250.
- JANIŠ, Dalibor. Vztah městského a zemského práva a jeho odraz v nejstarších privilegiích pro město Brno: (k problematice utváření středověkých měst v českých zemích). *BMD*. 2011, 24, s. 12–33.
- JANIŠ, Dalibor. *Zemské soudnictví na Moravě vrcholného středověku*. Brno: Matice moravská, 2013.

- JANIŠ, Dalibor, KOHOUTEK, Jiří. Královské hrady východní Moravy a jejich úloha v mocenském a správním systému ve 13. a 14. století. *AH*. 2003, 28, s. 357–374.
- JANIŠ, Dalibor, ŠENKÝŘOVÁ, Jana. Hranice statků a pozemků: jejich zachycení v písemných (právních) pramenech. *AH*. 2004, 29(1), s. 193–202.
- JIREČEK, Hermenegild. O soudu mezním dle práva českého a moravského. *Časopis Musea Království českého*. 1858, 32(2), s. 171–186.
- JIREČEK, Hermenegild. *Prove : historický slovar slovanského práva*. Brno: nákl. vl., 1904.
- JIREČEK, Hermenegild. *Das Recht in Böhmen und Mähren I/1–2*. Prag: Carl Bellmann, 1865–1866.
- JIREČEK, Hermenegild. *Slovanské právo v Čechách a na Moravě 1–2*. Praha: Karel Bellmann, 1863–1864.
- JIREČEK, Hermenegild. *Über Eigenthumsverletzungen und deren Rechtsfolgen nach dem altböhmischen Rechte. Ein Beitrag zur Geschichte des Rechtes in Österreich*. Wien: Druck der Mechitharisten-Buchdruckerei, 1855.
- JOHANEK, Peter. Zur rechtlichen Funktion von Traditionsnotiz, Traditionsbuch und früher Siegelurkunde. In: CLASSEN, Peter (ed.). *Recht und Schrift im Mittelalter*. Sigmaringen: Thorbecke, 1977, s. 131–162.
- JOKEŠ, Petr. *Farní organizace na středověké západní Moravě*. Brno: Matice moravská, 2011.
- JOP, Robert. W sprawie metod badania granic średniowiecznych. In: JAWORSKA, Aleksandra, JOP, Robert (eds.). *Nauki pomocnicze historii: teoria, metody badań, dydaktyka*. Warszawa: DiG, 2013, s. 239–252.
- JUREK, Tomasz. *Obce rycerstwo na Śląsku do połowy XIV wieku*. Poznań: Poznańskie Tow. Przyjaciół Nauk, 1996.
- JUREK, Tomasz. Die Rechtskraft von Urkunden im mittelalterlichen Polen. In: ADAMSKA, Anna, MOSTERT, Marco (eds.). *The development of literate mentalities in East Central Europe*. Turnhout: Brepols, 2004, s. 59–91.
- KACZMAREK, Michał. ...in libro vite memoriter exarata. Modlitwy wypominkowe konwentu kamienieckiego zasprawujących władze. *Przegląd historyczny*. 1985, 76(3), s. 505–532.
- KADLEC, Jaroslav. Bischof Tobias und die Prager Diözese während seiner Regierungszeit (1278–1296). In: SCHWAIGER, Georg, STABER, Josef (eds.). *Regensburg und Böhmen : Festschrift zur Tausendjahrfeier des Regierungsantrittes Bischof Wolfgangs von Regensburg und der Errichtung des Bistums Prag*. Regensburg: Verlag des Vereins für Regensburger Bistumsgeschichte, 1972, s. 119–172.
- KALHOUS, David. Úvahy nad možnostmi poznání sociální struktury raně středověkého přemyslovského knížectví. *Praehistorica*, 2019, 34(2), s. 29–82.
- KAPRAS, Jan. Der altböhmische Grenzeid im Grabe unter dem Rasen. Ein Beitrag zur Geschichte des Ordalwesens. *Zeitschrift für vergleichende Rechtswissenschaft*. 1916, 34, s. 283–322.

- KAPRAS, Jan. Literatura českých právních dějin. In: *Památník Spolku českých právníků Všehrd (1868–1918)*. Praha: Všehrd, 1918, s. 13–46.
- KAPRAS, Jan. *Manželské právo majetkové dle českého práva zemského*. Praha: Královská česká společnost nauk, 1908.
- KAPRAS, Jan. Mezní přísaha v českém právu. *SVPS*. 1915, 15, s. 286–298.
- KAPRAS, Jan. *Právní dějiny zemí koruny České I–II/1*. Praha: Unie, 1913.
- KARP, Hans-Jürgen. *Grenzen in Ostmitteleuropa während des Mittelalters: Ein Beitrag zur Entstehungsgeschichte der Grenzlinie aus dem Grenzsaum*. Köln: Böhlau, 1972.
- KASER, Max. *Das römische Privatrecht 1. Das altrömische, das vorklassische und klassische Recht*. 2. Aufl. München: Beck, 1971.
- KASER, Max. *Das römische Privatrecht 2. Die nachklassischen Entwicklungen*. 2. Aufl. München: Beck, 1975.
- KASER, Max, HACKL, Karl. *Das römische Zivilprozessrecht*. 2. Aufl. München: C. H. Beck, 1996.
- KAUFMANN, Ekkehard. Rechtsquellen. In: ERLER, Adalbert et al. (eds.). *HRG 4*. Berlin: Schmidt, 1990, sl. 335–337.
- KEJŘ, Jiří. Právní kultura českého středověku. *Minulostí Západočeského kraje*. 1996, 31, s. 7–25.
- KEJŘ, Jiří. Pronikání kanonického práva do českého státu ve středověku. *Revue církevního práva*. 1997, 3(3), s. 137–155.
- KEJŘ, Jiří. Die Urkunde als Beweismittel im Gerichtsverfahren im mittelalterlichen Böhmen. In: ADAMSKA, Anna, MOSTERT, Marco (eds.). *The development of literate mentalities in East Central Europe*. Turnhout: Brepols, 2004, s. 51–58.
- KELLER, Hagen. Die Entfaltung der mittelalterlichen Schriftkultur im europäischen Kontext. Schriftgebrauch und Kommunikationsverhalten im gesellschaftlich-kulturellen Wandel vom 5. bis zum 13. Jahrhundert. In: HÄRTEL, Reinhard et al. (eds.). *Schriftkultur zwischen Donau und Adria bis zum 13. Jahrhundert*. Klagenfurt: Wieser, 2008, s. 15–45.
- KELLER, Hagen. Die Entwicklung der europäischen Schriftkultur im Spiegel der mittelalterlichen Überlieferung. Beobachtungen und Überlegungen. In: LEIDINGER, Paul, METZLER, Dieter (eds.). *Geschichte und Geschichtsbewußtsein. Festschrift für Karl-Ernst Jeismann zum 65. Geburtstag*. Münster: Institut für Didaktik der Geschichte, 1990, s. 171–204.
- KIERSNOWSKI, Ryszard. Znaki graniczne w Polsce średniowiecznej. *Archeologia Polski*. 1960, 5(2), s. 257–289.
- KIRÁLY, Péter. Copia privilegiorum Monasterii Gradicensis. *Studia Slavica Academiae Scientiarum Hungaricae*. 2007, 52, s. 207–214.
- KLABOUC, Jiří, PROCHÁZKA, Vladimír. Předpisy a obyčeje mezního práva v životě českého venkovského lidu v 17. a 18. století. *Český lid*. 1956, 43(4), s. 158–162.
- KLÁPŠTĚ, Jan. *Proměna českých zemí ve středověku*. 2. vyd. Praha: NLN, 2012.

- KLECKER, Christine. Die Oberlausitzer Grenzurkunde. Landesausbau im Spannungsfeld von Landschaft und Herrschaftsbildung. In: AURIG, Rainer, HERZOG, Steffen, LÄSSIG, Simone (eds.). *Landesgeschichte in Sachsen : Tradition und Innovation*. Bielefeld: Verlag für Regionalgeschichte, 1997, s. 29–40.
- KLIMEK, Tomáš. Určování směru v textech českého středověku z 12.–14. století. *MHB*. 2011, 14(2), s. 25–59.
- KLIMEK, Tomáš. *Krajiny českého středověku*. Praha: Dokořán, 2014.
- KLOß, Ferdinand. Das räumliche Bild der Grundherrschaft in Böhmen bis zum Ende des 12. Jahrhunderts. *Mitteilungen des Vereines für Geschichte der Deutschen in Böhmen*. 1932, 70, s. 1–26, s. 133–220; 1933, 71, s. 1–93; 1934, 72, s. 103–112.
- KNOLL, Vilém. Intestátní dědická posloupnost v českém středověkém právu zemském a městském. *ČPVP*. 2012, 20(3), s. 235–244.
- KOBLER, Michael. *Das Schiedsgerichtswesen nach bayerischen Quellen des Mittelalters*. München: Beck, 1967.
- KOPIČKOVÁ, Božena. Ženské cisterciácké kláštery v Čechách a na Moravě ve vztahu k církevní hierarchii (13.–počátek 15. století). *ČČH*. 1993, 91(3), s. 385–400.
- KOŘAN, Jan. *Přehledné dějiny československého hornictví 1*. Praha: Nakladatelství ČSAV, 1955.
- KOZÁKOVÁ, Anděla. *Právní postavení ženy v českém právu zemském*. Praha: Bursík a Kohout, 1926.
- KRAUSE, Hermann. Dauer und Vergänglichkeit im mittelalterlichen Recht. *ZRG GA*. 1958, 75, s. 206–251.
- KREJČÍKOVÁ, Jarmila. Diplomatická činnost v českém státě v letech interregna. *SPFFBU – řada historická (C)*. 1989–1990, 38–39, s. 147–164.
- KRENIG, Ernst-Günther. Mittelalterliche Frauenklöster nach den Konstitutionen von Citeaux unter besonderer Berücksichtigung fränkischer Nonnenkonvente. *Analecta Sacri Ordinis Cisterciensis*. 1954, 10, s. 1–105.
- KUBÍČKOVÁ, Božena. K počátkům pražského oficialátu. *Sborník příspěvků k dějinám královského hlavního města Prahy*. 1932, 5, s. 391–479.
- KUBŮ, Eduard. Pozemková držba kláštera kladrubského v době předhusitské (do r. 1420). *HG*. 1979, 18, s. 205–232.
- VON KÜNßBERG, Eberhard. Geheime Grenzzeugen. In: DIEHL, Adolf et al. *Grenzrecht und Grenzzeichen*. Freiburg im Breisgau: Herder, 1940, s. 68–83.
- KUTNAR, František, MAREK, Jaroslav. *Přehledné dějiny českého a slovenského dějepiscetví: od počátků národní kultury až do sklonku třicátých let 20. století*. 2. vyd. Praha: NLN, 1997.
- LABUDA, Gerard (ed.). *Słownik starożytności słowiańskich. Encyklopedyczny zarys kultury Słowian od czasów najdawniejszych do schyłku wieku XII*. 1–7. Wrocław: Zakład Narodowy imienia Ossolińskich, 1961–1982.
- LANDAU, Peter. *Jus patronatus : Studien zur Entwicklung des Patronats im Dekretalenrecht und der Kanonistik des 12. und 13. Jahrhunderts*. Köln: Böhlau, 1975.



- LAPÁČEK, Jiří. Úřad a obec pūhončí. *Sborník Státního okresního archivu Přerov*. 2007, 15, s. 5–30.
- LE BRAS, Gabriel, LEFEBVRE, Charles, RAMBAUD, Jacqueline. *L'âge classique, 1140–1378 : sources et théorie du droit*. Paris: Sirey, 1965.
- LENCZOWSKI, Franciszek. Zarys dziejów klasztoru Cystersów w Kamieńcu Ząbkowickim na Śląsku w wiekach średnich. *Nasza Przeszłość*. 1964, 19, s. 61–103.
- LINDNER, Dominikus. *Die Lehre von der Inkorporation in ihrer geschichtlichen Entwicklung*. München: M. Hueber, 1951.
- LITEWSKI, Wiesław. *Der römisch-kanonische Zivilprozeß nach den älteren ordines iudicarii 1–2*. Kraków: Wydawnictwo UJ, 1999.
- LUKAČKA, Ján. Ohraničovanie majetkových celkov v stredoveku. *AH*. 2004, 29, s. 61–65.
- LUPOI, Maurizio. *The origins of the European legal order*. Cambridge: CUP, 2000.
- MACEK, Josef. Osada. Z terminologii středniowiecznego osadnictwa. *Kwartalnik historii kultury materialnej*. 1977, 25(3), s. 359–373.
- MACHEK, Václav. *Etymologický slovník jazyka českého*. 5. vyd. Praha: NLN, 2010.
- MAISEL, Witold. *Archeologia prawna Europy*. Warszawa: PWN, 1989.
- MALINIAK, Pavol. *Človek a krajina Zvolenskej kotliny v stredoveku*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici. Fakulta humanitných vied, 2009.
- MALÝ, Karel. Zemský soud ve struktuře stavovského práva a právní kultury. In: HLEDÍKOVÁ, Zdeňka (ed.). *Traditio et cultus : miscellanea historica Bohemica : Miloslao Vlk, archiepiscopo Pragensi ab eius collegis amicisque ad annum sexagesimum dedicata*. Praha: Karolinum, 1993, s. 109–117.
- MALZER, Christian. Das älteste Kopialbuch des Klosters Waldsassen : Überlegungen zur identitätsstiftenden Bedeutung einer pragmatischen Quelle aus dem Zisterzienserorden. In: APPL, Tobias, KNEDLIK, Manfred Knedlik (eds.). *Oberpfälzer Klosterlandschaft : die Klöster, Stifte und Kollegien der Oberen Pfalz*. Regensburg: Pustet, 2016, s. 87–102.
- MARKOV, Josef. *České žalobní formuláře a reformy Přemysla II. a Karla IV*. Bratislava: Učená společnost Šafaříkova, 1936.
- MARKOV, Josef. *Kapitoly z dějin českého zemského soudního řízení XII.–XVII. století*. Praha: Academia, 1967.
- MARKOV, Josef. *Přípravné řízení procesní v českém právu zemském XIII.–XVII. stol*. Bratislava: Právnická fakulta university Komenského, 1930.
- MARKOV, Josef. Původ-sok a jeho místo v systému českého středověkého průvodního řízení. *SVPS*. 1928, 28, s. 347–394.
- MARKOVÁ, Markéta. Hranice a hraničení jako medievistické téma. In: SEMOTANOVÁ, Eva (ed.). *Hranice v krajinách*. Praha: Academia – Historický ústav, 2020, s. 19–45.
- MARKOVÁ, Markéta. *Hranice a hraničení v českých zemích ve středověku*. Praha: NLN, 2022.

- MARKOVÁ, Markéta. Vymezování hranic a jejich značení v přírodě ve středověku. In: ŠIMŮNEK, Robert (ed.). *Regiony – časoprostorové průsečíky?* Praha: Historický ústav, 2008, s. 98–106.
- MAŘÍKOVÁ, Martina. Středověké mlýny v českých zemích (archeologické a písemné prameny). *MHB*. 2005, 10, s. 89–148.
- MATUSZEWSKI, Jacek. *Vicinia id est : poszukiwania alternatywnej koncepcji staropolskiego opola*. Łódź: Wydawn. Uniwersytetu Łódzkiego, 1991.
- MAURER, Helmut. „Grenznachbarn“ und boni homines. Zur Bildung kommunikativer Gruppen im hohen Mittelalter. In: PETERSOHN, Jürgen (ed.). *Mediaevalia Augiensia : Forschungen zur Geschichte des Mittelalters*. Stuttgart: Thorbecke, 2001, s. 101–123.
- MAURER, Helmut. Über Grenzen und Mauern in der Landschaft des hohen Mittelalters. In: SIGEL, Brigitt (ed.). *Stadt- und Landmauern 3. Abgrenzungen – Ausgrenzungen in der Stadt und um die Stadt*. Zürich: vdf Hochschulverlag an der ETH Zürich, 1999, s. 9–14.
- MAYALI, Laurent (ed.). *La coutume / Custom 2. Europe occidentale médiévale et moderne / Medieval and modern western Europe*. Bruxelles: De Boeck, 1990.
- MEDEK, Václav. *Dějiny olomoucké arcidiecéze : osudy moravské církve do konce 14. věku 1*. Praha: Ústřední církevní nakladatelství, 1971.
- MEICHE, Alfred. Die Oberlausitzer Grenzurkunde vom Jahre 1241 und die Burgwarde Ostrusna, Trebista und Godobi. *Neues Lausitzisches Magazin*. 1908, 84, s. 145–251.
- MERTA, Jiří. Zásobování města Brna železem v období středověku. *Forum Urbes Medii Aevi*. 2011, 6, s. 184–193.
- MODZELEWSKI, Karol. *Chłopi w monarchii wczesnopiastowskiej*. Wrocław: Zakład narodowy imienia Ossolińskich, 1987.
- MODZELEWSKI, Karol. Opole, centena, pagus. Versuch einer komparativen Auffassung der Landgemeinde und Territorialverwaltung. In: WÜNSCH, Thomas (ed.). *Das Reich und Polen : Parallelen, Interaktionen und Formen der Akkulturation im hohen und späten Mittelalter*. Ostfildern: Thorbecke, 2003, s. 119–127.
- MOLDENHAUER, Rüdiger. Grenzen und Grenzbeschreibungen in Mecklenburg. *ZRG GA*. 1981, 98, s. 236–275.
- MOSTERT, Marco. New approaches to medieval communication? In: TÝŽ (ed.). *New Approaches to Medieval Communication*. Turnhout: Brepols, 1999, s. 15–37.
- MÜLLER, Jan-Dirk. Visualität, Geste, Schrift. Zu einem neuen Untersuchungsfeld der Mediävistik. In: TÝŽ. *Mediävistische Kulturwissenschaft. Ausgewählte Studien*. Berlin: de Gruyter, 2010, s. 253–266.
- MÜLLER, Jan-Dirk. Writing – Speech – Image. The Competition of Signs. In: STARKEY, Kathryn, WENZEL, Horst (eds.). *Visual Culture and the German Middle Ages*. NY: Palgrave, 2005, s. 35–52.
- MÜLLER, Václav. Půhončí. List z právních dějin moravských. In: BIDLO, Jaroslav, FRIEDRICH, Gustav, KROFTA, Kamil (eds.). *Sborník prací historických k šedesátým narozeninám dvor. rady prof. dra Jaroslava Golla*. Praha: Historický klub, 1906, s. 233–245.

- MYŚLIWSKI, Grzegorz. Boundaries and men in Poland from the twelfth to the sixteenth century: the case of Masovia. In: ABULAFIA, David, BEREND, Nora (eds.). *Medieval Frontiers: Concepts and Practices*. Aldershot: Ashgate, 2002, s. 217–237.
- MYŚLIWSKI, Grzegorz. Boundary Delimitation in Medieval Poland. In: KIRSCHBAUM, Stanislav J. (ed.). *Historical Reflections on Central Europe*. New York: St. Martin's Press, 1999, s. 27–36.
- MYŚLIWSKI, Grzegorz. *Człowiek średniowiecza wobec czasu i przestrzeni (Mazowsze od XII do poł. XVI wieku)*. Warszawa: Wydawnictwo Krupski i S-ka, 1999.
- MYŚLIWSKI, Grzegorz. „Pamiętnicy”. Ludzie sędziwi jako źródła wiedzy o przeszłości na ziemiach polskich (do końca XVI w.). In: MICHAŁOWSKI, Roman et al. (eds.). *Europa barbarica, Europa christiana. Studia mediaevalia Carolo Modzelewski dedicata*. Warszawa: DiG, 2008, s. 113–126.
- NEHLSSEN-VON STRYK, Karin. Der römisch-kanonische Zivilprozeß in der gesellschaftlichen Realität des 13. Jahrhunderts. In: TÁŽ. *Rechtsnorm und Rechtspraxis in Mittelalter und früher Neuzeit : ausgewählte Aufsätze*. Berlin: Duncker & Humblot, 2012, s. 89–100.
- NECHUTOVÁ, Jana. *Latinská literatura českého středověku do roku 1400*. Praha: Vyšehrad, 2000.
- NĚMEC, Igor et al. *Slova a dějiny*. Praha: Academia, 1980.
- NEVILLE, Cynthia J. *Land, Law and People in Medieval Scotland*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2010.
- NÖRR, Knut Wolfgang. *Romanisch-kanonisches Prozessrecht : Erkenntnisverfahren erster Instanz in civilibus*. Heidelberg: Springer, 2012.
- NOVÁČEK, Karel et al. *Kladrubský klášter 1115–1421 : osídlení, architektura, artefakty*. Dolní Břežany: Scriptorium, 2010.
- NOVÁK, Jakub. Kopcovité útvary z hlíny a kamene jako prostředek k vymezení hranic území v písemných pramenech kláštera Hradisko u Olomouce. *AH*. 2020, 45(1), s. 255–277.
- NOVÁK, Jakub. Sídlištní struktura šternberského panství ve 14. století. *MHB*. 2020, 23(2), s. 65–103.
- NOVÁK, Jaromír. K vývoji dolování drahých a barevných kovů na severní Moravě. *Zprávy Krajského vlastivědného muzea v Olomouci*. 1979, 201, s. 1–9.
- NOVOTNÝ, David. „Presentibus Vlrico de Costel et Iohanne de Wissenowe.“ K problematice identifikace osob ve středověkých listinách. In: KALOUS, Antonín, STEJSKAL, Jan, ŠRÁMEK, Josef (eds.). *Jedinec a evropská společnost od středověku do 19. století*. Olomouc: FF UPOL, 2014, s. 169–183.
- NOVOTNÝ, Jaroslav. Mani, púhončí a lovci (k právní a sociální diferenciaci moravské feudální společnosti). *ČMM*. 1957, 76(1–2), s. 3–20.
- NOVOTNÝ, Václav. *České dějiny I/1–4*. Praha: Laichter, 1912–1937.
- NOVÝ, Rostislav. *Listiny pražských biskupů XI.–XIV. století : diplomaticko-správní rozbor*. Praha: UK, 1961.

- NOVÝ, Rostislav. Nejstarší český urbář z let 1283–84. ČsČH. 1960, 8(2), s. 210–227.
- OESTMANN, Peter. *Wege zur Rechtsgeschichte: Gerichtsbarkeit und Verfahren*. Köln: Böhlau, 2015.
- OGRIS, Werner. Jacob Grimm und die Rechtsgeschichte. In: TÝŽ. *Elemente europäischer Rechtskultur: rechtshistorische Aufsätze aus den Jahren 1961–2003*. Wien: Böhlau, 2003, s. 239–262.
- OPPELTOVÁ, Jana. Narativní prameny vzniklé v prostředí premonstrátské kanonie Klášterní Hradisko v Olomouci v 17. a 18. století. In: MACKOVÁ, Marie, OPPELTOVÁ, Jana (eds.). *Slavme chvíli ... Sborník k 70. narozeninám Jana Bistřického*. Ústí nad Orlicí: Státní okresní archiv, 1999, s. 83–121.
- OSTWALDT, Lars. Was ist ein Rechtsritual? In: SCHULZE, Reiner (ed.). *Symbolische Kommunikation vor Gericht in der Frühen Neuzeit*. Berlin: Duncker & Humblot, 2006, s. 125–152.
- OTT, Emil. *Das Eindringen des kanonischen Rechts: seine Lehre und wissenschaftliche Pflege in Böhmen und Mähren während des Mittelalters*. Zvláštní otisk z Zeitschrift der Savigny-Stiftung für Rechtsgeschichte. Weimar: Böhlau, 1913.
- OTT, Emil. Působení práva církevního na rozvoj řízení soudního vůbec a v českých zemích zvlášť. *Právník*. 1877, 16, s. 1–16, 73–85, 109–121, 145–154, 182–188, 217–229, 253–263, 289–297, 325–331, 361–371, 397–412, 433–439, 469–476, 511–515, 541–545, 577–582, 613–620, 653–660, 685–689.
- PALACKÝ, František. Přehled současný nejvyšších důstojníků a úředníků. In: CHARVÁT, Jaroslav (ed.). *Dílo Františka Palackého 1. Práce historické*. Praha: Mazáč, 1941, s. 321–417.
- PAUK, Marcin Rafał. *Działalność fundacyjna możnowładztwa czeskiego i jej uwarunkowania społeczne (XI – XIII wiek)*. Kraków: Societas Vistulana, 2000.
- PEŘINKA, František Václav. Klášter „Vallis Mariae“ v Oslavanech. *Sborník historického kroužku*. 1909, 10, s. 13–24.
- PETKE, Wolfgang. Die Pfarrei in Mitteleuropa im Wandel vom Früh- zum Hochmittelalter. In: BÜNZ, Enno, FOUQUET, Gerhard (eds.). *Die Pfarrei im späten Mittelalter*. Ostfildern: Thorbecke, 2013, s. 21–60.
- PETRÁČEK, Tomáš. *Nevolníci a svobodní, kníže a velkostatek: fenomén darovaných lidí přemyslovských zemí 10.–12. století*. Praha: Argo, 2012.
- PICHLER, Franz. Der Grenzstreit zwischen den Klöstern St. Lambrecht und Lilienfeld im Mariazeller Gebiet. *Zeitschrift des Historischen Vereines für Steiermark*. 1990, 81, s. 15–40.
- PINKAVA, Viktor. O některých podvržených listinách kláštera hradištského. ČMM. 1909, 33(4), s. 392–400.
- PLANCK, Julius Wilhelm. *Das deutsche Gerichtsverfahren im Mittelalter 1–2*. Braunschweig: Schwetschke und Sohn, 1879.
- PLÖCHL, Willibald M. *Geschichte des Kirchenrechts 2. Das Kirchenrecht der abendländischen Christenheit 1055 bis 1517*. 2. Aufl. Wien: Herold, 1962.

- PODWIŃSKA, Zofia. *Zmiany form osadnictwa wiejskiego na ziemiach polskich we wcześniejszym średniowieczu : żreb, wieś, opole*. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1971.
- POKLUDA, Zdeněk. *Moravští Šternberkové. Panský rod rozprostřený od Jeseníků ke Karpatům*. Praha: NLN, 2012.
- POLC, Jaroslav V. Církevní správa v Čechách do poloviny 14. století. In: TÝŽ. *Česká církev v dějinách*. Praha: Akropolis, 1999, s. 29–81.
- POLVANI, Carlo Maria. *Authentic interpretation in canon law : reflections on a distinctive-ly canonical institution*. Roma: Editrice Pontificia Università Gregoriana, 1999.
- PRASEK, Vincenc. Tresty na porušení hranic a „mezní vůl“. *Selský archiv*. 1905, 4(1), s. 37–39.
- PRAŽÁK, Jiří. Ke kritice českých aktů XII. století. *SAP*. 1958, 8(1), s. 130–153.
- PRAŽÁK, Jiří. Rozšíření aktů v přemyslovských Čechách: k počátkům české listiny. In: MALÝ, Karel (ed.). *Pocta akademiku Václavu Vaněčkovi k 70. narozeninám*. Praha: Universita Karlova, 1975, s. 29–40.
- PROFOUS, Antonín et al. *Místní jména v Čechách : jejich vznik, původní význam a změny 1–5*. Praha: Česká akademie věd a umění, 1947–1960.
- PROCHÁZKA, Rudolf. Zrod středověkého města na příkladu Brna (K otázce odrazu společenské změny v archeologických pramenech). *Mediaevalia archaeologica*. 2000, 2, s. 7–146.
- PRUCEK, Josef. „...Meta que vulgo dicitur kopecz...“. *Zprávy Vlastivědného ústavu v Olomouci*. 1972, 154, s. 8–10.
- PSÍK, Richard. Formulářové sbírky a jejich zpřístupnění. Stav a perspektivy. In: KRAFL, Pavel (ed.). *Almanach medievisty-editora*. Praha: Historický ústav, 2011, s. 81–88.
- PSÍKOVÁ, Jiřina. Příspěvky k diplomatice vyšehradských listin 12. století. *Archivum Trebonense*. 1973, 2, s. 1–43.
- RAU, Susanne. *Räume: Konzepte, Wahrnehmungen, Nutzungen*. Frankfurt am Main: Campus, 2013.
- RAZIM, Jakub. Klášter Hradiště ve sporu o domašovský les. Příspěvek k dějinám mezního práva ve středověku. *PHS*. 2020, 50(3), s. 11–33.
- REITER, Ilse. Grenze. In: CORDES, Albrecht (ed.). *HRG 2*. 2. Aufl. Berlin: Erich Schmidt Verlag, 2012, sl. 541–546.
- REJZEK, Jiří. *Český etymologický slovník*. Voznice: Leda, 2001.
- REYNOLDS, Susan. *Kingdoms and Communities in Western Europe 900–1300*. Oxford: Clarendon, 1990.
- REYNOLDS, Susan. Rationality and collective judgement in the law of Western Europe before the twelfth century. *Quaestiones medii aevi novae*. 2000, 5, s. 3–19.
- ROUČKA, Bohuslav, RŮŽIČKA, Vladimír. *Pracovní heslář českého právněhistorického terminologického slovníku*. Praha: Ústav státu a práva Československé akademie věd, 1975.

- ROUMY, Franck. *Complementum justitiae exhibere : La fortune d'une clause de chancellerie pontificale aux XIIe et XIIIe siècle*. In: MAUSEN, Yves, CONDORELLI, Orazio, ROUMY, Franck, SCHMOECKEL, Mathias (eds.). *Der Einfluss der Kanonistik auf die europäische Rechtskultur 4. Prozessrecht*. Köln – Wien: Böhlau, 2014, s. 231–252.
- ROUMY, Franck. *Silentium perpetuum et absolutio ab impetitione : L'expression de la sentence définitive et de la requête irrecevable dans la procédure canonique des XIIe et XIIIe siècles*. *Bulletin of Medieval Canon Law NS*. 2014, 31, s. 125–145.
- SABLONIER, Roger. *Schriftlichkeit, Adelsbesitz und adliges Handeln im 13. Jahrhundert*. In: OEXLE, Otto Gerhard, PARAVICINI, Werner (eds.). *Nobilitas: Funktion und Repräsentation des Adels in Alteuropa*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1997, s. 67–100.
- SASSE, Barbara. *Die Sozialstruktur Böhmens in der Frühzeit: historisch-archäologische Untersuchungen zum 9.–12. Jahrhundert*. Berlin: Duncker & Humblot, 1982.
- SEDLÁČEK, August. *Místopisný slovník historický království Českého*. Praha: Bursík a Kohout, 1909.
- SELLERT, Wolfgang. *Gewohnheit, Formalismus und Rechtsritual im Verhältnis zur Steuerung sozialen Verhaltens durch gesetztes Recht*. In: DUCHHARDT, Heinz, MELVILLE, Gert (eds.). *Im Spannungsfeld von Recht und Ritual. Soziale Kommunikation in Mittelalter und Früher Neuzeit*. Köln: Böhlau, 1997, s. 29–47.
- SELLERT, Wolfgang. *Schiedsgericht*. In: ERLER, Adalbert et al. (eds.). *HRG 4*. Berlin: Schmidt, 1990, sl. 1386–1393.
- SCHICH, Winfried. *Die „Grenze“ im östlichen Mitteleuropa im hohen Mittelalter*. *Siedlungsforschung*. 1991, 9, s. 135–146.
- SCHLENZ, Johannes. *Das Kirchenpatronat in Böhmen : Beiträge zu seiner Geschichte und Rechtsentwicklung*. Prag: Deutsche Gesellschaft der Wissenschaften und Künste für die Tschechoslowakische Republik, 1928.
- SCHLINKER, Steffen. *Litis contestatio : eine Untersuchung über die Grundlagen des gelehrten Zivilprozesses in der Zeit vom 12. bis zum 19. Jahrhundert*. Frankfurt am Main: Klostermann, 2008.
- SCHLOSSER, Hans. *Renuntiationen*. In: ERLER, Adalbert et al. (eds.). *HRG 4*. Berlin: Schmidt, 1990, sl. 901–903.
- SCHLOSSER, Hans. *Spätmittelalterlicher Zivilprozess nach bayerischen Quellen. Gerichtsverfassung und Rechtsgang*. Köln: Böhlau, 1971.
- SCHLOTHEUBER, Eva. *Die Zisterzienserinnengemeinschaften im Spätmittelalter*. In: FELTEN, Franz J., RÖSENER, Werner (eds.). *Norm und Realität : Kontinuität und Wandel der Zisterzienser im Mittelalter*. Berlin: LIT, 2009, s. 265–284.
- SCHMELZEISEN, Gustav Klemens. *Rechtsfindung im Mittelalter?* *ZRG GA*. 1974, 91, s. 73–89.
- SCHMID, Heinrich Felix. *Die rechtlichen Grundlagen der Pfarrorganisation auf westslavischem Boden und ihre Entwicklung während des Mittelalters*. Weimar: Böhlau, 1938.

- SCHMIDT-WIEGAND, Ruth. Gebärdensprache im mittelalterlichen Recht. *FMSt.* 1982, 16, s. 363–379.
- SCHMIDT-WIEGAND, Ruth. Recht und Gesetz im Spannungsfeld zwischen Schriftlichkeit und Mündlichkeit im Mittelalter. *FMSt.* 1993, 27(1), s. 147–166.
- SCHNEIDER, Reinhard. Grenzen und Grenzziehung im Mittelalter. Zu ihrer begrifflichen, rechtlichen und politischen Problematik. In: BRÜCHER, Wolfgang, FRANKE, Peter Robert (eds.). *Probleme von Grenzregionen : das Beispiel SAAR-LOR-LUX-Raum*. Saarbrücken: SDV, 1987, s. 9–27.
- SCHNEIDER, Reinhard. Lineare Grenzen – vom frühen bis zum späten Mittelalter. In: HAUBRICH, Wolfgang, SCHNEIDER, Reinhard (eds.). *Grenzen und Grenzregionen / Frontières et régions frontalières / Borders and border regions*. Saarbrücken: Saarbrücker Druckerei und Verlag, 1994, s. 51–68.
- SCHOTT, Clausdieter. Karl Siegfried Bader 1905–1998. *ZRG GA.* 2002, 119, s. 1–14.
- SCHULZ, Jindřich, HOSÁK, Ladislav. Příspěvek k lokalizaci lesa Střelná. *VVM.* 1966, 18(2), s. 235–244.
- SIEMS, Harald. Flurgrenzen und Grenzmarkierungen in den Stammesrechten. In: BECK, Heinrich, DENECKE, Dietrich, JANKUHN, Herbert (eds.). *Untersuchungen zur eisenzeitlichen und frühmittelalterlichen Flur in Mitteleuropa und ihrer Nutzung 1*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1979, s. 267–309.
- SIMMERDING, Franz X. *Grenzzeichen, Grenzsteinsetzer und Grenzfrevler: ein Beitrag zur Kultur-, Rechts- und Sozialgeschichte*. München: Dt. Verein für Vermessungswesen, Landesverein Bayern, 1999.
- SIMON, Dieter. *Untersuchungen zum Justinianischen Zivilprozeß*. München: C. H. Beck, 1969.
- SITTIG, Wolfgang. Wilhelm Erben. *Zeitschrift des Historischen Vereines für Steiermark*. 1965, 56, s. 165–213.
- SNOEK, Jan A. M. Defining 'rituals'. In: KREINATH, Jens et al. (eds.). *Theorizing Rituals. Issues, Topics, Approaches, Concepts*. Leiden: Brill, 2006, s. 3–14.
- SOMMER, Petr. *Svatý Prokop : z počátků českého státu a církve*. Praha: Vyšehrad, 2007.
- STARÝ, Marek. Jakub Menšík z Menštejna. In: GÁBRIŠ, Tomáš, HORÁK, Ondřej, TAUCHEN, Jaromír (eds.). *Školy, osobnosti, polemiky. Pocta Ladislavu Vojáčkovi k 65. narozeninám*. Brno: The European Society for History of Law, 2017, s. 522–537.
- STARÝ, Marek. *Přední klenot zemský : větší zemský soud království českého v době rudolfínské*. Praha: Auditorium, 2014.
- STEINS, Achim. Der ordentliche Zivilprozeß nach den Offizialatsstatuten. *ZRG KA.* 1973, 59, s. 191–262.
- STIEBER, Miloslav. *K vývoji správy : vliv českých živlů na správu v Dolních a Horních Rakousích a její význam pro rakouský exekuční process*. Praha: Česká Akademie, 1901.
- STOLLBERG-RILINGER, Barbara. *Rituale*. Frankfurt: Campus, 2013.
- STUTZ, Ulrich. Recenze na BADER, Karl S. Der schwäbische Untergang ... *ZRG GA.* 1935, 55, s. 332–338.

- SVITÁK, Zbyněk. Listiny vyhotovené společně vydavatelem i příjemcem. (Příspěvek ke každodennosti při vyhotovování listin v době interregna 1278–1283). In: *Sto let od narození profesora Jindřicha Šebánka : sborník příspěvků*. Brno: MZA, 2000, s. 175–183.
- ŠEBÁNEK, Jindřich. Listiny přímětické a jiné naše listiny na patronátní práva z doby přemyslovské. *SPFFBU – řada historická (C)*. 1956, 5(3), s. 79–102.
- ŠEBÁNEK, Jindřich. Moderní padělky v moravském diplomatáři Bočkově do r. 1306. *ČMM*. 1936, 60, s. 27–84 a 455–499.
- ŠEBÁNEK, Jindřich. *Studie o kanceláři Dětricha, biskupa olomouckého (1281–1302)*. Zvláštní otisk z Časopisu Matice moravské. Brno: nákl. vl., 1926.
- ŠEBÁNEK, Jindřich. Das Verhältnis zur Urkunde als methodischer Faktor der diplomatischen Arbeit. *SPFFBU – řada historická (C)*. 1959, 8(7), s. 5–19.
- ŠEBÁNEK, Jindřich, DUŠKOVÁ, Sáša. Česká listina doby přemyslovské 1 (Listina nižších feudálů duchovních – listina feudálů světských). *SAP*. 1956, 6(1), s. 136–211.
- ŠEBÁNEK, Jindřich, DUŠKOVÁ, Sáša. Česká listina v době přemyslovské (nástin vývoje). *SPFFBU*. 1964, 13(11), s. 51–72.
- ŠEBÁNEK, Jindřich, DUŠKOVÁ, Sáša. *Kritický komentář k Moravskému diplomatáři : zpracování látky z III. svazku Bočkova moravského kodexu*. Praha: SPN, 1952.
- ŠEBÁNEK, Jindřich, DUŠKOVÁ, Sáša. *Listina v českém státě doby Václava I. (u nižších feudálů a u měst)*. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1963.
- ŠEBÁNEK, Jindřich, FIALA, Zdeněk, HLEDÍKOVÁ, Zdeňka a kol. *Česká diplomatika do r. 1848*. 2. vyd. Praha: SPN, 1971.
- ŠILHAN, Jindřich. Mistr Jindřich z Osové Bítýšky. *VVM*. 1978, 30(3), s. 315–316.
- ŠLANCAROVÁ, Věra. Architektonický vývoj Brna ve 13. století. *AH*. 2007, 32, s. 81–91.
- ŠLÉZÁR, Pavel. Období raného středověku (30. léta 6. století – 1213). In: BUREŠOVÁ, Jana (ed.). *Uničov. Historie moravského města*. Uničov: Město Uničov, 2013, s. 45–51.
- ŠLÉZAR, Pavel. Sádky, kopy a „výprask na pamětnou“. Hranice ve středověké krajině Drahanské vrchoviny. *VVM*. 2007, 59(2), s. 155–161.
- ŠLÉZAR, Pavel, NOVÁK, Jakub. Komunikace jako hraniční body v listinách kláštera Hradisko. In: MARTÍNEK, Jan (ed.). *Výzkum historických cest v interdisciplinárním kontextu*. Brno: Centrum dopravního výzkumu, v. v. i., 2019, s. 61–70.
- ŠPŮROVÁ, Markéta. Identifikace svědků v listinách královské rodiny v době Václava I. a jejich vztah k panovnickému dvoru. In: DVOŘÁČKOVÁ-MALÁ, Dana (ed.). *Dvory a rezidence ve středověku*. Praha: Historický ústav AV ČR, 2006, s. 9–19.
- ŠPŮROVÁ, Markéta. Svědkové v listinách Václava I. a jeho bratra markraběte Přemysla (třicátá léta 13. století). *MHB*. 2003, 9, s. 57–95.
- ŠRÁMEK, Josef. „Aby události neunikly paměti.“ Středověká listinná falza a kláštery. *Acta historica Universitatis Silesianae Opaviensis*. 2009, 2, s. 13–37.
- ŠTACHOVÁ, Naďa. Ke sporu hradiského opata Budiše s Albertem z Lešan 26. 11. 1279. Úvaha o zemském právu v období tzv. prvního interregna. In: KNOLL, Vilém, KARANOVÁ, Martina (eds.). *Naděje právní vědy. Býkov 2007*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 174–179.



- ŠTACHOVÁ, Naďa. Komunikace na pomezí hranic na příkladu právních vztahů se zahraničním prvkem. In: TAUCHEN, Jaromír, SCHELLE, Karel (eds.). *Státoprávní vztahy českého státu a římskoněmecké říše ve středověku a jejich důsledky pro další vývoj*. Ostrava: Key Publishing, 2012, s. 53–63.
- ŠTACHOVÁ, Naďa. Law of Obligations in Light of the Bohemian Diplomatic Documents of the Thirteenth Century. *Journal on European History of Law*. 2011, 2, s. 160–164.
- ŠTACHOVÁ, Naďa. Obligační právo ve světle českého diplomatického materiálu 13. století. In: KNOLL, Vilém (ed.). *Naděje právní vědy. Býkov 2010*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011, s. 139–150.
- ŠTACHOVÁ, Naďa. Šlechtické testamenty v listinné praxi českých zemí do roku 1306. *ČPVP*. 2012, 3, s. 245–256.
- ŠTĚPÁN, Václav. Listina hradištského kláštera údajně z roku 1269. *Z dějin hutnictví*. 1986, 15, s. 18–41.
- ŠUJAN, František. *Nejstarší zřízení zemské na Moravě*. 2. vyd. Brno: nákl. vl., 1926.
- TEIGE, Josef. *Úmluva : příspěvek k diplomatice zápisů desk zemských království Českého*. Praha: Frant. Bačkovský, 1893.
- TEIGE, Josef. *Zpráva o pramenech dějin kláštera Hradištského u Olomouce (až do r. 1300)*. Zvláštní otisk z Věstníku Královské české společnosti nauk v Praze. Praha: Královská česká společnost nauk, 1893.
- TEPLÝ, Jaroslav. Příspěvek k problematice okrsku zvaného v listinných pramenech „circuitus“. *Východočeský sborník historický*. 1997, 6, s. 9–32.
- TESNIÈRE, Lucien. Les noms slaves et russes de la frontière. *Bulletin de la Société de Linguistique de Paris*. 1930, 30, s. 174–195.
- TEUSCHER, Simon. *Erzähltes Recht : lokale Herrschaft, Verschriftlichung und Traditionsbildung im Spätmittelalter*. Frankfurt am Main – New York: Campus, 2007.
- TRUSEN, Winfried. *Anfänge des gelehrten Rechts in Deutschland : ein Beitrag zur Geschichte der Frührezeption*. Wiesbaden: Franz Steiner, 1962.
- TYSZKA, Przemysław. Postrzeganie granicy w średniowieczu. *Kultura i Społeczeństwo*. 1995, 39(1), s. 105–117.
- VON UNRUH, Georg-Christoph, POHL, Hans, JESERICH, Kurt (eds.). *Deutsche Verwaltungsgeschichte 1. Vom Spätmittelalter bis zum Ende des Reiches*. Stuttgart: Deutsche Verlags-Anstalt, 1983.
- URBAN, Jan. *Lichtenburkové : vzestupy a pády jednoho panského rodu*. Praha: NLN, 2003.
- VACEK, František. K agrárním dějinám českým staré doby. *Agrární archiv*. 1919, 6, s. 1–27.
- VANĚČEK, Václav. *K soudní imunitě duchovních statků na Moravě*. Praha: Jan Kapras, 1931.
- VANĚČEK, Václav. *Počátky práva a státu v Československu*. Praha: Všehrd, 1946.
- VANĚČEK, Václav. Pronikání římského a kanonického práva na území dnešního Československa od 2. pol. 9. století do 1. pol. 14. století. *PHS*. 1966, 12, s. 27–40.

- VANĚČEK, Václav. *Základy právního postavení klášterů a klášterního velkostatku ve starém českém státě 1–3*. Praha: Jan Kapras, 1933–1939.
- VANÍČEK, Vratislav. Vítkovci a český stát v letech 1169–1278. *ČsČH*. 1981, 29(1), s. 89–110.
- VELÍMSKÝ, Tomáš. *Hrabišici, páni z Rýzmburka*. Praha: NLN, 2002.
- VELÍMSKÝ, Tomáš. *Trans montes, ad fontes! : (přes hory, k pramenům!) : k roli újezdů při středověké kolonizaci středních a vyšších poloh na území severozápadních Čech*. Most: Ústav archeologické památkové péče severozápadních Čech, 1998.
- VERMOUZEK, Rostislav. Brněnské brány. *ČMM*. 1974, 93, s. 341–360.
- VOJTÍŠEK, Václav. K počátkům městských knih pražských a desk zemských. In: TÝŽ. *Výbor rozprav a studií*. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1953, s. 229–239.
- VOLLRATH, Hanna. Das Mittelalter in der Typik oraler Gesellschaften. *Historische Zeitschrift*. 1981, 233, s. 571–594.
- VOLLRATH, Hanna. Rechtstexte in der oralen Rechtskultur des frühen Mittelalters. In: BORGOLTE, Michael (ed.). *Mittelalterforschung nach der Wende 1989*. München: Oldenbourg, 1995.
- WADLE, Elmar. Gewohnheitsrecht und Privileg unter besonderer Berücksichtigung von Königsurkunden des 12. Jahrhunderts. In: DILCHER, Gerhard et al. *Gewohnheitsrecht und Rechtsgewohnheiten im Mittelalter*. Berlin: Duncker & Humblot, 1992, s. 117–148.
- WAELEKENS, Laurent. *Amne Adverso : Roman Legal Heritage in European Culture*. Leuven: Leuven University Press, 2015.
- WAŁKÓWSKI, Andrzej. Skryptorium dokumentowe klasztoru cystersów w Kamieńcu Ząbkowickim do końca XIII wieku. Zarys dziejów. In: DERWICH, Marek, POBÓG-LENARTOWICZ, Anna (eds.). *Klasztor w kulturze średniowiecznej Polski*. Opole: Wyd. Św. Kryża, 1995, s. 239–262.
- WEITZEL, Jürgen. „Relatives Recht“ und „unvollkommene Rechtsgeltung“ im westlichen Mittelalter : Versuch einer vergleichenden Synthese zum „mittelalterlichen Rechtsbegriff“. In: CORDES, Albrecht, KANNOWSKI, Bernd (eds.). *Rechtsbegriffe im Mittelalter*. Frankfurt am Main: Lang, 2002, s. 43–62.
- WENZEL, Horst. Ritual und Repräsentation. In: WULF, Christoph, ZIRFAS, Jörg. (eds.). *Die Kultur des Rituals. Inszenierungen, Praktiken, Symbole*. München: Fink, 2004, s. 91–109.
- WERKMÜLLER, Dieter. Rechtsaltertümer. In: ERLER, Adalbert et al. (eds.). *HRG 4*. Berlin: Schmidt, 1990, sl. 265–268.
- WERKMÜLLER, Dieter. *Über Aufkommen und Verbreitung der Weistümer: nach der Sammlung von Jacob Grimm*. Berlin: Schmidt, 1972.
- WIHODA, Martin. Benediktinská kapitola v dějinách kláštera Hradisko u Olomouce. In: JAN, Libor, OBŠUSTA, Petr (eds.). *Ve stopách sv. Benedikta*. Brno: Matice moravská ve spolupráci se Západomoravským muzeem v Třebíči, 2002, s. 29–38.

- WIHODA, Martin. Itinerář moravského markraběte Vladislava Jindřicha. *SPFFBU – řada historická (C)*. 2000, 49, s. 5–45.
- WIHODA, Martin. Klášter Panny Marie a svatého Jiří ze Střelné. Pokus o návrat k jednomu již spatřenému. In: DOLEŽALOVÁ, Eva, MEDUNA, Petr (eds.). *Co můj kostel dnes má, nemůže kníže odnítí. Věnováno Petru Sommerovi k životnímu jubileu*. Praha: NLN, 2011, s. 138–144.
- WIHODA, Martin. *Vladislav Jindřich*. 2. vyd. Praha: Argo, 2019.
- WOJCIECHOWSKI, Rafał. *Arbitraž w doktrynie prawnej średniowiecza*. Wrocław: WUW, 2010.
- WULF, Christoph, ZIRFAS, Jörg. Performative Welten. Einführung in die historischen, systematischen und methodischen Dimensionen des Rituals. In: TÍŽ (eds.). *Die Kultur des Rituals. Inszenierungen, Praktiken, Symbole*. München: Fink, 2004, s. 7–45.
- YOUNG, Charles R. *The Royal Forests of Medieval England*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1979.
- ZAORAL, Prokop. O listinách a kanceláři markraběte moravského Vladislava Jindřicha. *Sborník Matice moravské*. 1967, 86(1), s. 219–230.
- ZAPLETALOVÁ, Dana. Dva brněnské románské emporové kostely a jejich vztah k další brněnské zděné architektuře. Co prozrazuje krinoidový vápenec? *BMD*. 2020, 33, s. 11–42.
- ZÍBRT, Čeněk. Hranice a meze u starých Čechů. *Český lid*. 1914, 23, s. 401–411.
- ZIMMERMANN, Reinhard. *The Law of Obligations. Roman Foundations of the Civilian Tradition*. Oxford – New York: OUP, 1996.
- ŽEMLIČKA, Josef. *Konec Přemyslovců : skladba a fungování jejich pozdní monarchie*. Praha: NLN, 2020.
- ŽEMLIČKA, Josef. *Čechy v době knížecí (1034–1198)*. 2. vyd. Praha: NLN, 2007.
- ŽEMLIČKA, Josef. *Království v pohybu: kolonizace, města a stříbro v závěru přemyslovské epochy*. Praha: NLN, 2014.
- ŽEMLIČKA, Josef. *Počátky Čech královských 1198–1253 : proměna státu a společnosti*. Praha: NLN, 2002.
- ŽEMLIČKA, Josef. „Právo knížete“ a „právo země“ jako pojmy staršího středověku. *ČČH*. 2015, 113(2), s. 303–345.
- ŽEMLIČKA, Josef. *Přemysl Otakar II. : král na rozhraní věků*. Praha: NLN, 2011.

## Elektronické zdroje

- Czech Medieval Sources online*. [on-line]. Centrum medievistických studií při Filosofickém ústavu AV ČR a UK v Praze, 2014. Dostupné na <<https://sources.cms.flu.cas.cz/>>. [cit. 21. 3. 2022].
- HAVRÁNEK, Bohuslav a kol. *Slovník spisovného jazyka českého*. [on-line]. Ústav pro jazyk český AV ČR, 2011. Dostupné na <<https://ssjc.ujc.cas.cz/>>. [cit. 2. 3. 2022].

- HRUBÝ, Petr, PEŠKA, Marek, TĚSNOHLÍDEK, Jakub. *Objev pozůstatků rudního mlýna z poloviny 13. století na Stříbrném potoce při stavbě obchvatu Havlíčkova Brodu*. [on-line]. Archaia Brno z.ú., 2004–2022. Dostupné na <[https://www.archaiabrno.org/home/?acc=zapisnicek&blog\\_id=1111](https://www.archaiabrno.org/home/?acc=zapisnicek&blog_id=1111)>. [cit. 27. 3. 2022].
- Hungarian Archives Portal*. [on-line]. Magyar Levéltárosok Egyesülete (MLE) / Association of Hungarian Archivists. Dostupné na <<http://www.archivportal.hu/en/>>. [cit. 27. 3. 2022].
- NEŠPOR, Zdeněk R. a kol. *Sociologická encyklopedie*. [on-line]. Sociologický ústav AV ČR, 2017–2019. Dostupné na <<https://encyklopedie.soc.cas.cz/>>. [cit. 21. 3. 2022].
- Slovník středověké latiny v českých zemích*. [on-line]. Filosofický ústav AV ČR, 2019–2021. Dostupné na <<http://lb.ics.cas.cz/>>. [cit. 2. 3. 2022].
- Vokabulář webový*. [on-line]. Ústav pro jazyk český AV ČR, 2006–2021. Dostupné na <<http://vokabular.ujc.cas.cz>>. [cit. 2. 3. 2022].